

до наказу від _____ 2021 р. № _____

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декану факультету
тваринництва та водних біоресурсів
_____ (Кононенко Р.В.)

“ _____ ” _____ 20__ р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності
Протокол № 20 від 01 червня 2021 р.
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. _____ (Ільчук М.М.)

”РОЗГЛЯНУТО ”

д. с.г. н., проф. зав. каф. годівлі та
технології кормів ім. П. Д. Пшеничного
_____ М. Ю. Сичов

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ Бізнес-діяльність у тваринництві _____

спеціальність _____ 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» _____

освітня програма _____ «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» _____

Факультет (ННІ) _____ тваринництва та водних біоресурсів _____

Розробники: _____ доцент, к.е.н, Андросович І.І. _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Бізнес-діяльність у тваринництві

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	
Освітня програма	«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова / вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	Маг 1 рік	Маг.1 рік
Семестр	1	1
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	6 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	90 год.	- год.
Індивідуальні завдання	- год.	- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета - формування у студентів знань та вмінь щодо організації агробізнесу.

Завдання - вивчення основних організаційно-правових структур аграрного бізнесу, започаткування власної справи та ефективного планування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- ✓ суть та основне призначення підприємництва та зокрема агробізнесу;

- ✓ організаційно-правові основи створення і функціонування аграрних підприємницьких структур з різною формою власності;
- ✓ порядок створення власної справи та вибір форми організації агробізнесу;
- ✓ основи бізнес-планування та його програмне забезпечення.

вміти:

- ✓ прогнозувати ринкове середовище та напрями діяльності аграрних підприємств;
- ✓ започаткувати власну справу;
- ✓ укладати договори оренди майна, землі, реалізації продукції і надання послуг;
- ✓ складати бізнес-план, зокрема за допомогою спеціалізованих комп'ютерних програм.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): Здатність здійснювати аналіз та синтез інформації в процесі виявлення проблем та можливих шляхів їх розв'язання; здатність отримані знання застосовувати в практичній діяльності;

фахові (спеціальні) компетентності (ФК): Здатність виявляти і оцінювати проблеми предметної області для подальшого їх вирішення; здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до чинного законодавства; здатність використовувати сучасні джерела інформації для складання службових документів.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	Усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			Л	П	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні основи та функціонування агробізнесу														
Тема 1. Сутність агробізнесу та організаційно-правові форми господарювання.		14	2	2	-	-	10	1	1	-	-	-	-	
Тема 2. Формування структур малого і середнього бізнесу.		14	2	2	-	-	10	2	1	1	-	-	-	
Тема 3. Організація власної справи.		19	2	2	-	-	15	3	2	1	-	-	-	
Тема 4. Бізнес-планування та ресурсне забезпечення підприємств		14	2	2	-	-	10	2	1	1	-	-	-	

Разом за змістовим модулем 1	61	8	8	-	-	45	8	5	3	-	-	
Змістовий модуль 2. Ефективність функціонування підприємницьких структур агробізнесу												
Тема 1. Податкова система у сфері малого та середнього бізнесу	19	2	2	-	-	15	2	1	1	-	-	
Тема 2. Ризики підприємця та страхування у підприємстві	19	2	2	-	-	15	2	1	1	-	-	
Тема 3. Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в галузі	21	3	3	-	-	15	2	1	1	-	-	
Разом за змістовим модулем 2	59	7	7	-	-	45	6	3	3	-	-	
Усього годин	120	15	15	-	-	90	14	8	6	-	-	

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутність агробізнесу та організаційно-правові форми господарювання.	2	-
2	Формування структур малого і середнього бізнесу.	2	1
3	Організація власної справи.	2	1
4	Бізнес-планування та ресурсне забезпечення підприємств	2	1
5	Податкова система у сфері малого та середнього бізнесу	2	1
6	Ризики підприємця та страхування у підприємстві	2	1
7	Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в галузі тваринництва	3	1

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Причини виникнення поняття “агробізнес”.
2. Поняття агробізнесу та його історичний розвиток.
3. Історичний процес становлення агробізнесу.
4. Об’єктивні і суб’єктивні передумови формування агробізнесу.
5. Варіанти вертикальної інтеграції у сільському господарстві.
6. Структурне визначення агробізнесу.
7. Функціональне визначення агробізнесу.
8. Цільова функція агробізнесу.

9. Агробізнес як складова економіки.
10. Агробізнес як вид підприємницької діяльності.
11. Види підприємницької діяльності.
12. Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності
13. Переваги та недоліки одноосібного володіння
14. Товариство, як організаційно-правова форма підприємницької діяльності
15. Корпорація, як організаційно-правова форма підприємницької діяльності
16. Організаційно-економічні форми об'єднань підприємницьких структур
17. Різновиди сільськогосподарських підприємств
18. Фермерське господарство – особливості функціонування
19. Відокремлена фермерська садиба
20. Різновиди сільськогосподарський обслуговуючих кооперативів
21. Аграрна розписка: призначення та переваги
22. Рівні планування в агробізнесі
23. Стратегії управління запасами
24. Підприємницьке середовище та його основні ознаки
25. Середовище аграрного бізнесу
26. Особливості середовища у аграрному бізнесі
27. Програмне забезпечення для складання бізнес-плану
28. Методики складання бізнес-плану
29. Основні складові підприємницького середовища
30. Особливість розробки бізнес-планів на підприємствах АПК.
31. Підприємництво у сільській місцевості та його основні напрямки.
32. Форми власності на землю.
33. Інфраструктура підприємництва на селі.
34. Склад сфер агропромислового комплексу.
35. Аграрна реформа і розвиток підприємництва.
36. Лізинг у підприємстві.
37. Сучасні проблеми розвитку підприємництва на селі.

Зразок тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Які характерні ознаки одноосібного володіння

1	низькі витрати
2	значні можливості розвитку бізнесу за рахунок іноземних інвестицій
3	проведення складних наукових досліджень та розробка нових методів управління
4	прибуток розподіляється між учасниками

2. До одноосібного володіння не відносять

1	сімейне підприємство
2	приватне товариство
3	фізична особа-підприємець
4	товариство з обмеженою відповідальністю

3. Вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є

1	наглядова рада
2	спостережна рада
3	збори учасників (засновників)
4	ревізійна комісія

4. Повне товариство – це

1	юридична особа, яка має статутний фонд поділений на частки, які визначені в установчих
---	--

	документах, і учасники несуть відповідальність усім своїм майном
2	господарське товариство, яке має статутний фонд поділений на частки, які визначені в установчих документах, в якому учасники займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність усім своїм майном
3	юридична особа, яка має статутний фонд поділений на частки, які визначені в установчих документах, учасники несуть відповідальність усім своїм майном, а прибуток розподіляється пропорційно до часток вкладів
4	господарське товариство, яке має статутний фонд поділений на частки, які визначені в установчих документах, в якому учасники несуть відповідальність усім своїм майном

5. До господарських товариств не відноситься

1	спільне підприємство
2	акціонерне товариство
3	фізична особа-підприємець
4	товариство з обмеженою відповідальністю

6. Підприємство в якому всі учасники займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність усім своїм майном називається

1	приватне підприємство
2	спільне товариство
3	повне товариство
4	товариство з додатковою відповідальністю

7. Господарюючий суб'єкт ринкових відносин в якому учасники зобов'язані виконувати трудову діяльність називається виробничий ...

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

8. Добровільне договірне об'єднання підприємств, які об'єднали частини своїх матеріальних та фінансових ресурсів з метою вирішення спільних виробничих завдань - це

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

9. Що не відноситься до господарських об'єднань

1	приватне підприємство
2	Асоціація
3	Корпорація
4	Концерн

10. Які характерні ознаки корпорацій

1	низькі виробничі витрати
2	широкі можливості отримання кредиту
3	Залучення додаткових коштів шляхом випуску цінних паперів (акцій)
4	прибуток розподіляється між учасниками

11. Який організаційно-підготовчий захід створення підприємства є першочерговим

1	оцінка ідеї експертами
2	вироблення підприємницької ідеї
3	реєстрація установчих документів у нотаріуса
4	підбір складових підприємництва

12. Державна реєстрація підприємницької діяльності проводиться у державній районній...

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

13. Засновники створюють товариство з обмеженою відповідальністю і частки вносять майном на 20000 грн, 50000 грн і 30000 грн. Яку мінімально необхідну суму необхідно внести в статутний фонд для реєстрації підприємства

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

14. Схема „єдиного вікна” не передбачає постановку на облік

1	у відділенні банку
2	у районній державній адміністрації
3	у державній податковій інспекції
4	у фонді соціального страхування на випадок безробіття

15. Основною метою створення господарського товариства є отримання

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

16. Система „єдиного вікна” полегшує та прискорює

1	відкриття банківського рахунку
2	підготовку та розробку статуту
3	державну реєстрацію
4	формування статутного фонду

17. Три засновники створюють товариство з обмеженою відповідальністю. Плановий статутний фонд складає 60000 грн. Засновники вносять власні частки грошовими коштами. Яку суму необхідно внести в статутний фонд для реєстрації підприємства

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

18. Головним засобом виробництва і предметом праці у сільському господарстві є

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

19. Земельний кадастр ведеться для

1	забезпечення раціонального використання земельних ресурсів
2	підвищення родючості ґрунтів
3	захисту ґрунтів від ерозії
4	організації трансформації земельних угідь

20. Головною метою складання бізнес-плану є забезпечення

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

21. В якому розділі бізнес-плану розраховується необхідна сума інвестицій

1	фінансовий план
2	оцінка ризиків
3	опис продукції підприємства
4	титульний аркуш

22. Який розділ бізнес-плану є основним і підсумковим

1	титульний аркуш
2	Резюме
3	опис продукції підприємства
4	Додатки

23. Відношення прибутку до собівартості - це показник

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

24. При сплаті ПДВ при покупці трактора у фермера виникає

1	податковий кредит
2	штрафні санкції
3	податкова відповідальність
4	податковий тягар

25. Мито, що нараховується у відсотках до митної вартості товарів, називається

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

26. Яка повинна бути частка валового доходу отриманого від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва для переходу на фіксований сільськогосподарський податок

1	не менше 5%
2	не менше 75%
3	не менше 90%
4	не менше 25%

27. Ефективність сільськогосподарського виробництва характеризується

1	кількістю найманих працівників
2	обсягом сплачених податків
3	мінімальними затратами
4	відношенням прибутків до витрат на їх отримання

28. За якою ставкою податку оподатковуються юридичні особи, які перейшли на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності

1	5% без урахування акцизного збору та податку на додану вартість
2	3% без урахування акцизного збору та сплатою податку на додану вартість
3	50% з урахуванням акцизного збору та податку на додану вартість
4	10% зі сплатою акцизного збору та без врахування податку на додану вартість

29. Які операції оподатковуються податком на додану вартість за нульовою ставкою

1	ввезення майна за договорами лізингу, застави та іпотеки
2	сплата орендних платежів за умовами договору фінансової оренди
3	продаж товарів, що були вивезені за межі митної території України
4	передача земельних ділянок, що розміщені під об'єктами нерухомості.

30. Вартість борони становить 30000 грн (включаючи ПДВ). Розрахуйте суму ПДВ, яка сплачується фермером при купівлі

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

6. Методи навчання.

З метою інтенсифікації учбового процесу на заняттях застосовуються наочні матеріали, технічні засоби. Під час лекційних та семінарських, практичних занять застосовується слайдова презентація (у програмі Power Point), роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. На практичних заняттях розв'язуються задачі, вирішуються ситуаційні завдання, для аналізу використовується реальна звітність підприємств.

7. Форми контролю.

Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми. Поточний та підсумковий контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання різної форми. Модульні-контрольні роботи, опитування, реферати, перевірка практичних завдань, залік.

8. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Навчальний посібник з виконання практичних занять з дисципліни «Організація агробізнесу». За ред. проф. С. П. Азізова К.: Видавничий центр НУБіП України, 2012. – 55 с.

12. Рекомендована література

– основна;

1. 1. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу / За ред. М. М. Ільчука. – *Internet*

2. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК :[підручник] / за ред. проф. Ільчука М.М. – К.: ЗАТ «Нічлава». – 2013. – 308 с.

3. Організація аграрного виробництва і бізнесу: [підручник] / за ред. проф. С.П. Азізова – К.: «Фенікс», 2006. – 790 с.

4. Організація аграрного виробництва і бізнесу. [гідручник] / за ред. проф. С.П. Азізова. К.: «Четверта хвиля», 2013. – 624 с.

5. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу: [підручник] / за ред. М.М. Ільчука. – К.: Вища школа , 2006. – 543 с.

6. Організація підприємницької діяльності: [Навчальний посібник] / за ред. В.К. Збарського. – К.: НУБіП України, 2012. – 530 с.

7. Любар Р.П. Ефективне функціонування аграрних підприємств: теорія та практика/ Р.П. Любар, І.І. Андросович. - К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2012.– 435 с.

8. Організаційно-економічні відносини у сфері виробництва та переробки молока / В.І. Радько, М.С. Маршалок, С.О. Нікітченко, Р.М. Рудько. – К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2013. – 438 с.

9. Ільчук М.М. Розвиток ринку молочної продукції/ М.М. Ільчук, В.І. Радько, І.В. Мельникова. - К.: ТОВ «ЦП «Компринт» - 2012. - 427 с.

– допоміжна

1) Господарський кодекс України

2) Земельний Кодекс України

3) Податковий Кодекс України

4) Закон України «Про фермерське господарство»

5) Закон України «Про особисте селянське господарство»

6) Закон України «Про оренду землі»

7) Закон України «Про акціонерні товариства»

8) Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні»

- 9) Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців»
- 10) Закон України «Аграрні розписки»
- 11) Закон України «Аграрний фонд»
- 12) Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників»
- 13) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)»
- 14) Ільчук М.М. Розвиток молокопродуктового підкомплексу в умовах глобалізації/ М.М. Ільчук, В.І. Радько, І.В. Мельникова. - К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2011. - 512 с.
- 15) Формування попиту та пропозиції на ринках основних видів тваринницької продукції /М.М. Ільчук, І.А. Коновал, І.С. Гурська, О.Ф. Кирилук. - К.: "Нічлава", 2012. - 298 с.
- 16) Ільчук М.М. Пропозиція на ринках тваринницької продукції та бізнес-планування її виробництва/ М.М. Ільчук, І.А. Коновал, І.В. Мельникова. – К.: Аграр Медіа Груп, 2013. – 533 с.
- 17) Світовий ринок молока і молочної продукції: стан і тенденції розвитку/ В. І. Радько, М. С. Маршалок, С.О. Нікітченко, Р.М. Рудько та ін. – К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2013. – 305 с.
- 18) Волощук В.М. Бізнес-план інвестиційно-інноваційного проекту будівництва і експлуатації свинокомплексу потужністю 24 000 голів/ В.М. Волощук, М.М. Ільчук, І.А. Коновал. . - К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2011. – 68 с.
- 19) Ільчук М.М. Бізнес-план інвестиційно-інноваційного проекту реконструкції молочного комплексу на 1600 корів із замкнутим циклом виробництва/ М.М. Ільчук, В.М. Волощук, І.А. Коновал. - К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2011. – 72 с.
- 20) Ільчук М.М. Підвищення конкурентоспроможності продукції скотарства в Україні / М.М. Ільчук, І.А. Коновал. - Економіка АПК, - 2016.
- 21) Ільчук М.М. Ринки тваринницької продукції та бізнес-планування агробізнесу [Текст] : монографія / М.М. Ільчук, І. А. Коновал, І. В. Мельникова. - К.: Аграр Медіа Груп, 2014. - 566 с.

13. Інформаційні ресурси

Бібліотеки:

- Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського – 03039, м. Київ, вул.40-річчя Жовтня 3.
- бібліотека ННЦ «Інститут аграрної економіки» – 03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10, кімнати 211, 212.
- Національна парламентська бібліотека України – 01001, Україна, м.Київ, вул. Грушевського, 1.

Урядовий портал - www.kmu.gov.ua

Міністерство аграрної політики та продовольства України - <http://minagro.gov.ua>

Аграрний фонд - <http://agrofond.gov.ua>

Державне агентство земельних ресурсів - <http://dazru.gov.ua>

Державне агентство водних ресурсів України - <http://www.scwm.gov.ua/>

Національний університет біоресурсів і природокористування України - nubip.edu.ua

Національна академія аграрних наук України - <http://naas.gov.ua>.

Журнали:

1. Агробізнес сьогодні.

2. Агробізнес України.